

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

«ՀԻՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ»

(Ալբոմ)

Հայկական ՍՍՌ Պետական հրատարակչություն, Երևան, 1952 թ.

1952 թվականին Հայկական պետական հրատարակչության կողմից լույս ընծայված «Հին հայկական մանրանկարչություն» խորագրով գրախոսվող ներկայումս, ինչպես նյութի ընտրության, այնպես էլ մանրանկարների վերարտադրության որակով ու մանրանկարների գեղարվեստական կողմի արժեքավորմամբ մինչև այժմ լույս տեսած ժողովածուների մեջ ամենախոշորն ու ամենանշանակալիցն է:

Ալբոմում զետեղված է 60 ֆաբրիկի (բացի (Մուղնու ավետարան) մանրանկարներից):

Ալբոմի նյութերի ընտրության համար օգտագործված են Հայկական ՍՍՌ Պետական ձեռագրատան (Մատենադարանի)

ձեռագրերը և Հայկական ՍՍՌ Պետական պատկերասրահում պահվող մի շարք ձեռագրեր:

Ալբոմում զետեղված նկարները, զարդանկարները, գլխազարդերը, խորանները, լուսանցազարդերն ու գլխազարդերը վառ կերպով արտացոլում են հայ ժողովրդի կյանքի տարբեր կողմերը, նրա գեղագիտական պահանջները, միևնույն ժամանակ պերճախոս կերպով ցույց են տալիս հայ նկարիչների կատարողական արվեստի մեծ վարպետությունը:

Որպես հայկական ձեռագրային գեղանկարչության ամենահին նմուշներից, ալբոմում ցուցադրված են 998 թվականը կրող էջմիածնի ավետարանի 3 նկարները: Էջմիածնի այս ավետարանը հիանալի պահպանված ունիկոմ ձեռագիր է, որն աչքի է ընկնում իր բացառիկ գունազեղ մանրանկարներով, նա Բագրատունիների ժամանակաշրջանի գեղանկարչության փայլուն օրինակներից մեկն է հանդիսանում:

Ալբոմում 3 նկարներ (№ № 4, 5, 6) վերարտադրված են Տարոնում նկարազարդված 1038 թվականի ձեռագրից: Նկարիչը իր մանրանկարած աշխույժ դեմքերի արտահայտությունների միջոցով գրեթե ունի նրանց ներքին ապրումները:

Հատված ՍՍՌ Պետական հրատարակչություն, Երևան 1952

12-րդ դարից պահպանված ձեռագրերից ալբոմում զետեղված է կրկու նկար (№ № 11, 12), որոնք արժեքավոր են այն տեսակետից, որ վիայում են հայ ժողովրդի ստեղծագործական կենսունակությունը սելջուկների դժգոհ տիրապետության շրջանում:

Գրականության լավագույն նմուշներն են ցուցադրված 13-րդ դարի ձեռագրերից: Հատկապես բնորոշ են Հաղպատի 1211 թվականի և Թարգմանշահ կոչվող 1232 թվականի ձեռագրերը: Վերջին ձեռագիրը նկարազարդել է նկարիչ Գրիգորը (№ № 20, 21, 22, 23):

Ալբոմում մի տասնյակ նկարներ (№ № 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39) հռչակավոր նկարիչ

Թորոս Ռոսլինի վրձինն են պատկանում: Ռոսլինը—խոհուն և ռեալիստորեն ստեղծված, գեղեցկության ու գեղարվեստական նուրբ զգացում ունեցող նկարիչ է: Բացառիկ տաղանդ ունեցող նկարիչ բազմակողմանի ստեղծագործության համար բնորոշող է նոր վերարժեպումները, դեպի մարդը, դեպի շրջապատող իրականությունը, դեպի մարդու ներաշխարհն ու դեպի հասարակական-քաղաքական կյանքի բազմաթիվ բարդ երևույթները և նրանց բովանդակության բացահայտումը:

Ալբոմի մյուս նկարները վերարտադրված են 14-րդ, 15-րդ, 16-րդ, 17-րդ դարերի ձեռագրերից և բաղմազան են ինչպես բովանդակության, այնպես էլ գեղանկարչական տեսակետից:

Վերջին երեք նկարները (№ № 58, 59, 60) պատկանում են Հակոբ կաթողիկոս Ջուղայեցու վրձինն:

Ալբոմում զետեղված նկարները հնարավորություն են տալիս պարզ գաղափար կաղմելու հին հայկական մանրանկարչության, նրա գլխավոր ուղղությունների, դպրոցների և հայ նկարիչների կատարողական արվեստի մասին:

Ա. ՄԻՆԱՍՅԱՆ

